

NANCY DICKMANN

SIDAN 1

Fakta om extremväder

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken handlar om extrema oväder. Här får du lära dig om olika sorters vindar, översvämningar och stormar som inte bara består av vind.

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Sammanfattning av texter. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRSÄR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel bilder och grafiska modeller. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.

FIXA TEXTEN

Innan eleverna läser boken, ge dem texten nedan som kommer från boken, men med lite olika fel i. Eleverna kan arbeta i par med att rätta texten. Berätta för eleverna att det finns både faktafel och stavfel. De ska sätta in skiljetecken om det behövs samt ringa in de bokstäver som ska stå skrivna i versaler. Be dem även att ringa in de ord som är felstavade och skriv den korrekta stavningen ovanför. Hittar de faktafel ska de stryka över felen och skriva rätt ord ovanför.

Väder hänger ihop med vad som händer i luften omkring oss vädret förändras hela tiden ibland långsamt och ibland väldigt snabbt. Extremväder är väder som kan vara ofarligt. det kan skada byggnader, människor, växter och djur. Det kan också vara väldigt varmt eller väldigt kallt Vi måste vara förberedda på extremväder astrologer varnar när ett oväder är på väg. genom att titta på bilder från mobiltelefoner kan de se om ett oväder närmar sig, och vart det är på vägg. Till sin hjälp har de datorer.

ARBETA MED BEGREPP

- värmebölja
- översvämningar
- "ögat"
- sandstorm
- snöstorm
- extremväder
- väderprognos
- meteorolog
- orkan
- tropisk cyklon
- tromb

Förslag på olika sätt att arbeta med ovanstående begrepp:

Rallybana med begreppen

För att träna och förstå begreppen i boken kan du låta eleverna bygga en egen rallybana i klassrummet, korridoren eller på skolgården när de läst boken. Låt eleverna arbeta i par med att göra skyltar med begreppet på ena sidan och förklaringen på den andra. Placera skyltarna utefter rallybanan som stopp. Låt eleverna öva på begreppen genom att gå banan, stanna vid skyltarna och förklara begreppen.

Fråga, fråga, byt

Dela ut varsin lapp till eleverna. Låt dem mingla runt i klassrummet. När de träffar en kompis visar de sitt begrepp och låter kompiserna förklara det. Båda gör detta med sina begrepp innan de byter lappar med varandra och minglar vidare.

Med andra ord

Lägg lapparna upp och ner i en hög på bordet. En elev plockar upp en lapp och håller upp den i pannan. De andra eleverna ska sedan ge ledtrådar så att eleven som har lappen i pannan ska kunna lista ut begreppet.

Sortera/gruppera begreppen

Eleverna ska kunna motivera hur de har tänkt.

Förklara begreppet

Förklara begreppet med en mening/Skriv en faktamening med begreppet.

Faktatext

Skriv en faktatext med begreppen som stödord.

EXIT TICKETS

Exit tickets är ett sätt att avsluta lektionen eller momentet. Eleverna ska enskilt skriva några tankar om vad de har lärt sig, kommit att tänka på och känt under lektionen. Detta kan göras anonymt och du som lärare kan knyta an till dessa exit tickets vid nästa lektionstillfälle för att vidareutveckla och fördjupa temat utifrån elevernas tankar.

KNYCKLA OCH KASTA

När ni läst klart boken kan ni med hjälp av denna övning repetera vad ni läst om.

Dela upp eleverna i grupper och ge dem en hög med papperslappar. Ställ en fråga utifrån den fakta som finns i boken. Gruppen diskuterar och hjälps åt att komma fram till svaret. När en i varje grupp skrivit ner svaret på gruppens papperslapp, låt grupperna säga sina svar. Svarade de rätt får personen som skrev lappen knyckla och kasta papperslappen i papperskorgen som du ställer i mitten så att alla har lika bra chans att träffa.

FACIT

LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden

(Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur kan man få reda på om det ska bli farligt väder?
Man kan få reda på om det ska bli farligt väder genom att titta på väderprognoser.
2. Vad gör en meteorolog?
En meteorolog studerar och förutser väder.
3. Var bildas orkaner?
Orkaner bildas över varmt havsvatten.
4. Vad är anledningen till att det inte finns orkaner i Sverige?
Det finns inga orkaner i Sverige för att orkaner bildas på varma platser och vi har inte så varmt i Sverige.
5. Vad är en tromb?
En tromb är en virvelstorm (en virvel av vind).
6. Finns det tromber i Sverige?
Ja, det finns tromber i Sverige men oftast inte så farliga.
7. Vad kallas vädret när det blir väldigt varmt och fuktigt i flera dagar eller längre?
Det kallas värmebölja när det blir väldigt varmt och fuktigt.
8. Vad är en krisplan?
En krisplan är en plan för vad man ska göra under en kris, till exempel extremväder.
9. Vad borde en krislåda innehålla?
En krislåda borde innehålla mat, vatten, en första hjälpen-låda och en radio (gärna som går på batteri) för att man ska kunna höra nyheterna.
10. Vad är "När krisen kommer"?
"När krisen kommer" är en broschyr som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ger ut. Här står vad det är bra att tänka på om det skulle bli en kris.
11. Vilka olika sorters stormar kan uppstå?
Det kan uppstå stormar som vindstormar, isstormar och sandstormar.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

12. Vad är det för skillnad på väder och extremväder?
*Eget svar, men ett exempel på svar kan vara:

Extremväder är väder som kan vara farligt för människor och djur. Det kan förstöra byggnader eller vara väldigt varmt eller kallt. Vanligt väder är oftast inte farligt.*
13. Om du skulle befinna dig i en orkan, var i orkanen skulle det då vara bäst att vara?
Det skulle vara bäst att vara i orkanens öga för att där är det oftast lugnt.

14. Varför är det bra att gå ner i källaren om det kommer en tromb?
Det är bra att gå ner i källaren om det kommer en tromb eftersom vinden är så stark att den kan blåsa av tak från hus vilket gör att en källare är tryggare.

Frågor bortom raderna

(Fundera och ge ett eget svar.)

15. Varför tror du att det kan vara farligt att vara ute på gator som är översvämmade?
Eget svar.
16. Det står i boken att om det blir strömavbrott i ditt hus under en snöstorm kan det bli svårt att hålla sig varm och att man då får hålla sig varm på annat sätt. Vad tror du menas med det?
Eget svar.
17. Hur tränar din skola om det skulle uppstå en kris som till exempel brand?
Eget svar.
18. Det står att på många ställen i Sverige har vi larmsignaler som låter om det skulle bli en kris som till exempel extremväder. Ta reda på hur signalen låter vid ett sådant larm.
Eget svar.
19. Skriv 3 nya saker som du lärt dig om extremväder. Skriv hela meningar:
Eget svar.
20. På sidan 3 i boken finns en innehållsförteckning. Vilken av följande sidor tyckte du var mest spännande att läsa? Motivera ditt svar.
Eget svar.

Innehåll

- 4 Vad är extremväder?
- 6 Farligt väder
- 9 Förutse extremväder
- 10 Orkan
- 13 Översvämning
- 14 Tromb
- 16 Snöstorm
- 19 Värmebölja
- 20 Ha en plan
- 23 Öva inför ovädret
- 24 Krislåda
- 26 Strömavbrott
- 29 Efter ovädret
- 30 Visste du att ...
- 31 Register

PARA IHOP RÄTT FÖRKLARING MED RÄTT BEGREPP

Läs förklaringarna och para ihop dem med rätt begrepp.

Extremväder	500 km/h	bil	ögat	tropiska cykloner
virvel	vädret	regn	sval	Meteorologer

1. En väderprognos kan berätta om hur farligt **vädret** kommer att bli.
2. En orkans mittpunkt kallas **ögat**.
3. Kraftigt **regn** och orkaner kan orsaka översvämningar.
4. En tromb är en **virvel** av vind.
5. **Meteorologer** varnar när ett oväder är på väg.
6. Ett annat namn för orkaner är **tropiska cykloner**.
7. Det kan vara farligt att köra **bil** i en snöstorm.
8. Under en värmebölja är det viktigt att hålla sig **sval**.
9. Luften i en tromb kan snurra så snabbt som **500 km/h**.
10. **Extremväder** är väder som kan vara farligt.